DIMENSIUNEA VUCA ÎN RECONFIGURAREA ORDINII INTERNAȚIONALE CONTEMPORANE

THE VUCA DIMENSION IN THE RECONFIGURATION OF CONTEMPORARY INTERNATIONAL ORDER

CZU: 327 **https://doi.org/10.59295/spd2025s.26**

Svetlana CEBOTARI
ORCID: 0000-0001-9073-104
E-mail: svetlana.cebotari11@gmail.com
Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău, Republica Moldova

Summary. *In a global environment increasingly defined by volatility and uncertainty, the core pillars of the post-war liberal international order—grounded in multilateralism, institutionalism, and compliance with international law—are facing growing contestation. Against the backdrop of multiplying global crises—ranging from hybrid armed conflicts, geopolitical instability, and power rivalries among major international actors to transnational threats such as pandemics, climate change, and technological revolutions—the VUCA paradigm provides a novel analytical lens through which the evolving dynamics of the international order can be interpreted. The acronym VUCA is progressively gaining recognition as a valuable conceptual framework for assessing the contemporary international landscape. This article seeks to elucidate the key characteristics of the emerging international order, marked by volatility, uncertainty, complexity, and ambiguity—elements that define the so-called new VUCA world.*

Keywords: *ambiguity, complexity, international order, uncertainty, volatility, VUCA.*

INTRODUCERE

Lumea contemporană se află într-un proces accelerat de transformare, caracterizat printr-un grad crescut de incertitudine, instabilitate și fragmentare. Evenimentele internaționale din ultimele două decenii au pus sub semnul întrebării validitatea modelelor tradiționale de interpretare a relațiilor internaționale, obligând cercetătorii și decidenții politici să recurgă la noi grile conceptuale de analiză. În acest context, acronimul VUCA se conturează tot mai pregnant ca un instrument util în evaluarea mediului internațional actual. În contextul multiplicării crizelor globale – de la conflicte armate hibride, instabilitate geopolitică și competiții de putere între actorii internaționali majori, până la amenințări transnaționale precum pandemia, schimbările climatice și revoluțiile tehnologice – paradigma VUCA oferă o nouă interpretare a dinamicii ordinii mondiale. Această abordare permite evidențierea modului în care incertitudinea și ambiguitatea influențează deciziile actorilor statali și non-statali, provocând o reevaluare a vechilor repere ale relațiilor internaționale [1].

Într-un mediu marcat de volatilitate și incertitudine, fundamentele ordinii internaționale liberale postbelice – bazate pe multilateralism, instituționalism și respectarea dreptului internațional – sunt tot mai contestate. În acest context, paradigma VUCA devine un instrument analitic de interpretare a realităților globale, fiind compatibilă cu o abordare constructivistă, dar și cu elemente din teoriile realismului structural sau ale complexității sistemice. În acest sens, VUCA nu substituie teoriile tradiționale ale relațiilor internaționale, ci le completează printr-un cadru flexibil și adaptabil la dinamica lumii postmoderne. Aplicarea cadrului VUCA în analiza relațiilor internaționale permite o mai bună comprehensiune a modului în care crizele globale, competițiile geostrategice și reconfigurările normative influențează distribuția puterii, guvernanța globală și capacitatea de cooperare internațională.

Acronimul VUCA este folosit din ce în ce mai mult ca o caracterizare a noii realități prezente pe arena internațională. Utilizarea și combinația acronimului în cercetarea academică evidențiază tendința actuală a mediului internațional, în special în ultimul deceniu. De fapt, de la începutul secolului al XXI-lea, lumea a devenit într-adevăr mai complexă, mai volatilă, ambiguu și nesigur, împreună cu multe turbulențe și riscuri în aproape fiecare domeniu în special în afaceri internaționale și politică.

MATERIAL ȘI METODĂ

Pentru o mai bună comprehensiune a noii reconfigurări a ordinii internaționale, caracterizate prin constituirea unei noi lumi VUCA, cât și în scopul reliefării principalelor caracteristici a noii realități de pe mapamond, caracterizate prin prezența volatilității, incertitudinii, complexității și ambiguității, s-a recurs la utilizarea unui set de metode general-specifice de cercetare, precum: metoda analizei și deducției, metoda fenomenologică, metoda istorică și metoda web grafică. *Metoda analizei și deducției* a permis examinarea principalelor particularități ale acronimului VUCA, inclusiv s-a încercat să se facă delimitarea dintre termenii de volatilitate, incertitudine, complexitate și ambiguitate. De asemenea, s-a recurs la utilizarea *metodei webo- grafice*, care ne-a oferit posibilitatea să examinăm subiectul supus cercetării la nivel teoretic şi practic din principalele surse publicate pe site-urile de internet, făcând posibilă o mai bună înțelegere a problemei cercetate. Examinarea problemelor fundamentale cu referire la analiza situației pe arena internațională a fost posibilă datorită utilizării *metodei fenomenologice*. Recurgerea la utilizarea *metodei istorice* a făcut posibilă analiza contextului apariției acronimului VUCA. De asemenea, în limitele de studiu ale acestui articol, s-a recurs și la utilizarea metodei de sinteză.

REZULTATE ȘI DISCUȚII

În acest context, acronimul VUCA – derivat din engleză: *volatility* (volatilitate), *uncertainty* (incertitudine), *complexity* (complexitate) și *ambiguity* (ambiguitate) – se conturează tot mai pregnant ca un instrument în evaluarea mediului internațional ac-

tual. Noțiunea de VUCA a fost inițial formulată în mediul militar american pentru a descrie noile condiții strategice post-Război Rece, pentru a descrie lumea multilaterală și volatilă, incertă, complexă și ambiguă, care a rezultat din sfârșitul Războiului Rece [2]. Acronimul în sine a fost creat la sfârșitul anilor 1990, iar atacurile teroriste din 11 septembrie 2001, au contribuit la răspândirea utilizării acronimului, acesta fiind preluat și adaptat lumii afacerilor și a managementului organizațional. Actualmente, termenul a fost preluat și adaptat în diverse domenii de analiză strategică, inclusiv în științele politice și studiile de relații internaționale, oferind un cadru explicativ pentru instabilitatea sistemului internațional contemporan [3].

Dimensiunile definitorii ale paradigmei VUCA sunt:

Volatilitatea exprimă ritmul și amploarea schimbărilor, adesea bruște, în structurile și relațiile internaționale. Volatilitatea se manifestă prin schimbări rapide și imprevizibile în structurile și relațiile internaționale. Într-o lume caracterizată de volatilitate, evenimentele globale, cum ar fi conflictele armate, crizele economice și pandemii, pot produce oscilații majore în echilibrul de putere. Un exemplu relevant de volatilitate îl reprezintă fluctuațiile prețului petrolului, adesea cauzate de instabilitatea geopolitică, așa cum s-a întâmplat în urma conflictelor din Orientul Mijlociu și războaielor comerciale. Pandemia COVID-19 a fost o altă manifestare a volatilității, cu impacte economice și sociale profunde. Aceasta a condus la închideri masive de afaceri, modificări rapide ale politicilor publice și o reacție globală haotică, necoordonată, în fața unei amenințări sănătatea publică necunoscute anterior. Invazia Ucrainei de către Federația Rusă în 2022 reprezintă un alt exemplu de volatilitate majoră, schimbând fundamental politica globală, determinând sancțiuni economice și generând realinieri strategice. Aceste schimbări imprevizibile au afectat nu doar securitatea regională, dar și stabilitatea piețelor financiare globale și au modificat aliniamentele politice internaționale. În acest context, volatilitatea devine o provocare semnificativă pentru statele care trebuie să navigheze prin incertitudini economice și politice.

Incertitudinea reflectă dificultatea de a anticipa evoluțiile globale, lipsa de informații clare și absența unor tendințe ușor de proiectat. În contextul relațiilor internaționale, incertitudinea poate afecta grav procesul decizional, generând un climat de nesiguranță care poate inhiba acțiunile coordonate între state. Un exemplu semnificativ este relația dintre Statele Unite și China, care continuă să fie marcată de incertitudine din cauza tensiunilor comerciale, disputei asupra statutului Taiwanului și competiției tehnologice. În acest context, conflictele comerciale și competițiile pentru dominație în tehnologie au creat un climat de incertitudine, având potențialul de a destabiliza relațiile economice și politice globale. Extinderea NATO a adus, de asemenea, o doză semnificativă de incertitudine, în special în urma aderării Finlandei și Suediei în 2023 și 2024. Deși aceste țări au solicitat aderarea, reacțiile unor state membre, cum ar fi Turcia, au generat întrebări privind viitorul extinderii și stabilitatea acestei alianțe.

Complexitatea în domeniul relațiilor internaționale se referă la interdependențele multiple și la numărul crescut de actori implicați, fiecare având interese proprii și

influențe distincte asupra evenimentelor globale. Aceasta face ca analiza și soluționarea problemelor internaționale să fie o provocare majoră. Criza energetică globală, cauzată de războiul din Ucraina și sancțiunile economice impuse Rusiei, este un exemplu clar de complexitate, având implicații majore asupra prețurilor la energie, economiilor naționale și securității energetice globale. Problemele legate de schimbările climatice și protecția mediului sunt, de asemenea, domenii complexe în care interesele economice, energetice și de mediu trebuie echilibrate. Negocierile internaționale pe tema schimbărilor climatice, exemplificate de Acordul de la Paris, ilustrează complexitatea acestui subiect. Diverse state au priorități și capacități diferite de a contribui la soluționarea crizei climatice, ceea ce face ca procesul de negociere să fie îngreunat de divergențele de interese. În plus, comportamentele non-statale, cum ar fi atacurile cibernetice și campaniile de dezinformare, au adăugat un nivel suplimentar de complexitate în relațiile internaționale. Atacuri cibernetice precum cele orchestrate de Rusia în Ucraina sau de China în regiunea Pacificului sunt exemple clare de complexitate geopolitică și strategică [4].

Ambiguitatea face referire la ambivalența normelor și simbolurilor utilizate în discursul internațional, la lipsa consensului în definirea unor concepte cheie (precum securitatea, suveranitatea, intervenția umanitară) și la dificultatea de a interpreta în mod clar intențiile geopolitice ale actorilor globali [5]. De exemplu, alianțele strategice precum BRICS (Brazilia, Rusia, India, China, Africa de Sud) sunt greu de clasificat – sunt ele economice, politice sau chiar strategice? Conflictele din Orientul Mijlociu, cum ar fi cel din Israel-Palestina, au rădăcini istorice, religioase și geopolitice complexe, iar soluționarea lor pare imposibilă din cauza ambiguității acestora. În mod similar, problema statutului Taiwanului rămâne un subiect de intensă ambiguitate geopolitică, în condițiile în care China îl consideră parte a teritoriului său, iar Statele Unite și aliații lor susțin indirect independența acestuia. În plus, amenințările cibernetice, precum atacurile de tip ransomware sau campaniile de dezinformare globală, aduc un alt nivel de ambiguitate, deoarece nu există un consens internațional privind identificarea atacatorilor și combaterea acestora. De asemenea, utilizarea inteligenței artificiale și a dronelor autonome în războaiele moderne ridică întrebări etice și juridice, având în vedere lipsa unui cadru internațional pentru reglementarea acestora.

Astfel, VUCA (Volatilitate, Incertitudine, Complexitate, Ambiguitate) descrie condițiile socioeconomice globale ca fiind caracterizate prin instabilitate, incertitudine, complexitate și ambiguitate. Fiecare dintre aceste trăsături ale unei lumi în schimbare poate afecta semnificativ, în mod singular, diverse aspecte ale conducerii organizaționale de succes, inclusiv managementul, prognoza și planificarea.

CONCLUZII

Într-un peisaj internațional din ce în ce mai fragmentat și imprevizibil, paradigma VUCA oferă un cadru explicativ util și necesar pentru înțelegerea complexității relațiilor internaționale contemporane. Cele patru dimensiuni – volatilitatea, incertitudinea, complexitatea și ambiguitatea – nu doar că definesc caracteristicile mediului global actual,

dar influențează profund comportamentul actorilor statali și non-statali, capacitatea de cooperare internațională și viabilitatea instituțiilor multilaterale.

În primul rând, aplicarea cadrului VUCA relevă faptul că ordinea internațională liberală, bazată pe reguli, transparență și multilateralism, se confruntă cu presiuni sistemice fără precedent. Noile forme de competiție geopolitică, războaiele hibride, crizele climatice și instabilitatea economică globală subminează fundamentele acestei ordini și impun o regândire a modelelor clasice de cooperare și securitate.

În al doilea rând, alianțele strategice tradiționale, precum NATO sau UE, sunt constrânse să se adapteze la o realitate dominată de incertitudine și ambiguitate. În acest nou context, flexibilitatea, capacitatea de anticipare și agilitatea decizională devin elemente esențiale pentru menținerea relevanței geopolitice și eficienței instituționale.

În al treilea rând, analiza VUCA evidențiază necesitatea unui nou tip de guvernanță globală – unul mai inclusiv, policentric și bazat pe adaptabilitate. În fața unor amenințări transnaționale interconectate, mecanismele rigide și ierarhice devin insuficiente, iar implicarea actorilor non-statali și dezvoltarea unor rețele de cooperare participativă sunt esențiale.

În fine, din punct de vedere epistemologic, paradigma VUCA deschide noi direcții de cercetare în științele politice și relațiile internaționale, punând în prim-plan abordări interdisciplinare, metode anticipative și scenarii alternative. În acest sens, cercetarea academică are responsabilitatea de a contribui nu doar la diagnosticarea riscurilor sistemice, ci și la formularea unor soluții realiste, etice și sustenabile pentru viitorul ordinii internaționale.

REFERINȚE:

1. SALUN M., ZASLAVSKA K. *Strategies for Resilience in a Dynamic World: from VUCA to BANI.* 2024, p.185-189. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.zf.uni-lj.si/images/zalozba/Sokratska_10_I/23_Salun_Maryna.pdf [Accesat: 18. 04. 2025]
2. CHAKRABORTY D. *Versatile Performance in Vuca World: A Case Study*. https://www.researchgate.net/publication/338755489_Versatile_Performance_in_Vuca_World_A_Case_Study/fulltext/6383cf317b0e356feb8d8770/Versatile-Performance-in-Vuca-World-A-Case-Study.pdf?origin=publication_detail&_tp=eyJjb250ZXh0Ijp7ImZpcnN0UGFnZSI6InB1YmxpY2F0aW9uIiwicGFnZSI6InB1YmxpY2F0aW9uRG93bmxvYWQiLCJwcmV2aW91c1BhZ2UiOiJwdWJsaWNhdGlvbiJ9fQ&__cf_chl_tk=WLgjIiCa8fpCOoLD53p_zrJFDlr85A3kFaecQd.SC2c-1745352480-1.0.1.1-WJ4TnJn9oK.aECi_bonYriVe0k5KyHMDI.YTe92A_9Q [Accesat: 18. 04. 2025]
3. Kok J., VAN DEN HEUVEL S. *Leading in a VUCA World. Integrating Leadership, Discernment and Spirituality.* 206 p. https://www.amazon.com/Leading-

VUCA-World-Spirituality-Contributions-ebook/dp/B07FP6JFZL [Accesat: 18. 04. 2025]

4. KRAWCZYŃSKA-ZAUCHA T . *A new paradigm of management and leadership in the VUCA world.* Scientific Papers of Silesian University of Technology. Organization and Management Series. https://www.researchgate.net/publication/340815708_A_new_paradigm_of_management_and_leadership_in_the_VUCA_world [Accesat: 18. 04. 2025]
5. KIRK L. *Developing Leaders in a VUCA Environment*. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.emergingrnleader.com/wp-content/uploads/2013/02/developing-leaders-in-a-vuca-environment.pdf [Accesat: 18. 04. 2025]